

Statutární město Ostravy
zastupitelstvo města

DOTAZY, PŘIPOMÍNKY A PODNĚTY
vznesené na zasedání dne:

JMÉNO ČLENA ZASTUPITELSTVA MĚSTA *Vít Macháček*

NÁZEV NÁVRHU DOTATU, PŘIPOMÍNKY A PODNĚTU
Zalohování PET lahví

Od roku 2025 se připravuje systém zalohování PET lahví. S dopadem na všechny občany ČR. Rád bych zařadil na některé z příštích zastupitelstev bod jednání, který bude informovat o dopadech tohoto rozhodnutí na občany města Ostravy a finance města.

ZODPOVÍ:

PÍSEMNĚ/ÚSTNĚ

OSTRAVA!!!

27-02-2024

Vypraveno dne: _____

Vaše značka:
Ze dne:
Č. j.: SMO/094531/24/OŽP/Ště
Sp. zn.:

Vážený pan
Ing. Vít Macháček
člen zastupitelstva města

Vyřizuje: Jiří Štěpánek
Telefon: 599 442 563
E-mail: jiri.stepanek@ostrava.cz

e-mail: vit.machacek@ostrava.cz

Datum: 26.2.2024

Vážený pane zastupiteli,

31. ledna 2024 jste na konání zastupitelstva města vznesl dotaz ve věci připravovaného zavedení zálohového systému na zpětný odběr a výkup PET lahví a jaký bude mít zavedení tohoto systému dopad na občany města Ostravy a městský rozpočet.

V současné době je celý systém nakládání s komunálním odpadem v Ostravě financován vedle prostředků z městského rozpočtu z velké části autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s. a také z prodeje využitelného odpadu. Zavedením zálohového systému na vybrané PET lahve a nápojové plechovky dojde k odklonu nejlépe recyklovatelného odpadu a s tím spojenému finančnímu příspěvku, bude to znamenat záporný vliv na financování odpadového hospodářství města.

Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo na svých webových stránkách kalkulačku, kde lze zjistit, kolik se zavedením zálohového systému zvýší příjmy obce v prvních čtyřech letech. Řada měst a obcí, včetně Ostravy, uvedený výpočet rozporuje a poukazuje na skutečnost, že nezohledňuje pravděpodobný vývoj pokles příspěvků za separaci a prodej z prodeje obalů. Při výpočtu se předpokládá stejná výše příspěvku od EKO-KOMu, přibude příjem ve výši 15 % z nevyplacených záloh z vratných obalů, přibude nový příjem za reklamní tiskoviny (ten dosud nebyl a nelze odhadnout chování jejich výrobců při zavedení povinnosti za jejich vydání platit), naopak není ve výpočtu zohledněn výpadek příjmů za prodej obalů. V použitém vzorci je kalkulováno pouze s postupným snižováním částky z nevyplacených záloh při zvyšující se účinnosti zálohového systému.

Výpočet příjmů města podle kalkulačky po zavedení zálohového systému:

Příjmy v Kč	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok
Příspěvek EKO-KOM za separaci	48 368 636	48 368 636	48 368 636	48 368 636
Nevybrané zálohy	11 639 306	7 482 411	5 403 963	3 533 361
Reklamní tiskoviny	4 247 510	4 247 510	4 247 510	4 247 510
Celkem	64 255 453	60 098 558	58 020 110	56 149 508

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí

Výpočet finančního dopadu po zavedení zálohového systému na občana v Kč:

Příjmy po zavedení záloh systému	64 255 453	60 098 558	58 020 110	56 149 508
Ztráta z EKO-KOM + prodej obalů	- 17 240 800	- 17 240 800	- 17 240-800	- 17 240-800
Příjmy celkem	47 014 653	42 857 758	40 779 310	38 908 708
Rozdíl oproti současným příjmům	- 1 353 983	- 5 510 878	- 7 589 326	- 9 459 928
Finanční dopad na občana v Kč	- 5	- 20	- 28	- 34

O způsobu finančního dorovnání tohoto dopadu do odpadového hospodářství města bude v případě zavedení zálohového systému rozhodovat zastupitelstvo města, kdy bude vybírat ze dvou možností:

1. Úhradou cenového dopadu z městského rozpočtu v celé výši
2. Navýšením poplatku za komunální odpad, hrazeného každým občanem Ostravy.

V následující tabulce je uveden finanční propočet snížení příjmů po odklonu PET lahví a nápojových plechovek **bez započtení příjmů za nevybrané zálohy a reklamní tiskoviny**, který je použit jako podklad pro výpočet finančního dopadu po zavedení zálohového systému, uvedeného na straně 1: Finanční analýza je zpracována v dnešních cenách, kdy se ceny jednotlivých komodit na trhu s využitelným odpadem pohybují na spodní úrovni dlouhodobého cyklu cen, a nelze vyloučit jejich vzrůst a tím pádem i navýšení dopadu na městský rozpočet.

Uvedený finanční dopad je částečně kompenzován navýšenými příjmy, jak je uvedeno v tabulkách na předchozí straně.

Město Ostrava

				Dopad na město				
Svoz				Současná platba EKOKOM	PET tvoří			
4800	t plastů /r			25,2 mil. Kč	13%	3,276	mil. Kč	
Třídění plastů	Odměna ekokom za třídění v Kč/t							
4800	1100	Kč/t		5,28 mil.Kč	13%	0,6864	mil. Kč	
Prodej		tuny	Cena prodejní v Kč/t					
PET								
bílá		336	5400	1,8144	mil. Kč	1,8144	mil. Kč	
modrá		144	4500	0,648	mil.Kč	0,648	mil. Kč	
zelená		96	4500	0,432	mil. Kč	0,432	mil. Kč	
Celkem		576						
	Odměna ekokom za vytříděné komodity v Kč/t	tuny						
Suma PET	3600	576		2,0736	mil.Kč	2,0736	mil.Kč	
Prodej		tuny	Cena prodejní v Kč/t					
Al		1000	120	21000	2,64	mil. Kč	2,64	mil.Kč
	Odměna ekokom za vytříděné komodity v Kč/t	tuny	Cena prodejní v Kč/t					
Třídění SKO								
PET	4600	336	4550	3,0744	mil. Kč	3,0744	mil. Kč	
Al	1000	118	21000	2,596	mil. Kč	2,596	mil.Kč	
Dopad na město celkem							17,2408	mil. Kč
							60	Kč/obyvatele

Zdroj: OZO Ostrava s.r.o.

Mimo finanční dopad při propadu příjmů v městském rozpočtu na každého občana města a s tím spojenému pravděpodobnému navýšení poplatku za komunální odpad je spojené pravděpodobné další finanční zatížení občanů, způsobené vedle zavedení zálohy v uvažované výši 4 Kč za vratný obal, přenesením nákladů na zavedení zálohového systému a nákladů na jeho provoz.

V odborných kruzích se odhaduje, že průměrný dopad zálohového systému na občana a rok může v příštích letech dosáhnout hodnoty až 300 korun, které nebudou pokryty kompenzacemi, ale budou s velkou mírou pravděpodobnosti přeneseny do ceny nápojů v obchodní síti. To vše ruku v ruce s negativním dopadem na životní prostředí, zejména vlivem zvýšené přepravy obalů ke zpracovatelskému průmyslu. A v neposlední řadě je nutné také zmínit snížení komfortu a změnu v chování občanů při manipulaci s obalovým odpadem, kdy se u vybraných vratných zálohovaných obalů sníží občanům možnost jejich odložení na přibližně 11 000 odběrných míst (prodejny nad 50 m², benzínové pumpy atd.). v současné době lze veškeré obaly odložit do několika set tisíc žlutých nádob, které jsou rozmístěné v každé obci i městě.

Odhad dopadů na městský rozpočet a na občany města je zpracován s využitím současných dostupných informací, protože návrh zákona, který předpokládá zavedení zálohového systému v současné době prochází připomínkovým řízením, ve kterém je nutné vyřídít vyšší desítky připomínek.

Vážený pane zastupiteli,
po konzultaci této problematiky se svazovou společností Vám přílohou přikládáme náš společný dlouhodobý pohled na zavedení zálohového systému vybraných PET lahví a nápojových plechovek.

S pozdravem

Bc. Aleš Boháč, MBA
náměstek primátora

-podepsáno elektronicky-

Ostrava nesouhlasí s novelou zákona o obalech, která má zavést povinné zálohování vybraných PET lahví a nápojových plechovek a připojuje se k iniciativě nadále rozvíjet a posilovat fungující systém třídění a nakládání s využitelnými složkami komunálních odpadů, včetně podpory státu do rozvoje zpracovatelských kapacit na recyklaci veškerých odpadů.

Město ve spolupráci se svozovou společností OZO Ostrava s.r.o. dlouhodobě buduje městský systém nakládání s komunálním odpadem s důrazem na maximální třídění a recyklaci s cílem zajistit plnění recyklačních cílů dle platné legislativy.

Za tím účelem svozová společnost s podporou města vybudovala v roce 2023 moderní třídící linku na zpracování směsného odpadu z městských sídlišť a vyříděných složek odpadů, určených k recyklaci a výrobě náhradního paliva.

Celý tento systém nakládání s odpadem je financován vedle prostředků z městského rozpočtu z velké části autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s. a také z prodeje využitelného odpadu.

Pokud dojde k zavedení zálohového systému na PET lahve a nápojové plechovky k odklonu nejlépe recyklovatelného odpadu a s tím spojenému finančnímu příspěvku, bude to znamenat záporný vliv na financování odpadového hospodářství města.

Novela zákona o obalech u zavedení zálohového systému přiznává obcím finanční kompenzaci z nevyplacených záloh za odevzdání vratných lahví v objemu 15 %. Dle kalkulačky, zveřejněné na webových stránkách MŽP, je pro Ostravu vypočtena kompenzace pro rok 2026 ve výši 15,8 milionu korun, má klesající hodnotu a v roce 2029 činí pouhých 7,5 milionu korun, s vysokou mírou pravděpodobnosti, že poté kompenzace zanikne.

Kompenzace dle této kalkulačky má dvě složky, a to poplatek za PET lahve (nevyplacené zálohy) a nový poplatek za uvedení reklamních letáků na trh, který v současné době zavedený není. Poplatek za letáky má obcím kompenzovat náklady na sběr papíru, ve kterém tyto letáky končí, nikoli pokles příjmu za PET lahve. Vzhledem k tomu, že se jedná o nový, dosud nezavedený poplatek, nelze relevantně predikovat, jak budou výrobci a distributoři letáků na tuto novou povinnost reagovat. Lze se však oprávněně domnívat, že množství letáků v distribuci a tedy v papíru výrazně klesne, sníží se tedy i předpokládaný objem kompenzace.

Kalkulačka také zachovává vyšší příspěvku od EKO-KOM, aniž by zde byl promítnut pokles obalového odpadu v nádobách na tříděný sběr, ke kterému odklonem PET lahví a nápojových plechovek společně s vysoce pravděpodobným poklesem množství reklamních letáků v papíru pravděpodobně dojde. Lze předpokládat, že poplatek za letáky nahradí v rámci plateb EKO-KOM obcím propad příspěvku za PET lahve a nápojové plechovky, ale nepřinese obcím žádné dodatečné příjmy.

Současná odpadová legislativa ukládá obcím povinnost rozvíjet systém třídění všech komodit odpadů (papír, plast, sklo – tedy i PET) s cílem dosáhnout k roku 2030 úrovně 90 % návratnosti. Zavedením zálohového systému však PET lahve a nápojové plechovky vypadnou, a budou muset být nahrazeny jiným tříděným odpadem, na jehož třídění a následné nakládání s ním chybí dostatečné zpracovatelské kapacity, což ohrožuje splnění tohoto cíle.

Současný požadavek EU je dosáhnout u PET lahví úrovně 78 % návratnosti, což již několik let plníme. Současná efektivita sběru PET lahví společně s ostatními plasty v roce 2022 dosáhla úrovně 82 % návratnosti a má vzrůstající trend.

Navrhovaný zálohový systém sběru PET lahví a nápojových plechovek, který tento odpad ze současného systému třídění vyjme, má dle předpokladu a cíle MŽP dosáhnout v roce 2026 úrovně 72 % návratnosti, v roce 2027 úrovně 82 % návratnosti, v roce 2028 úrovně 87 % návratnosti a v roce 2029 úrovně 91,5 % návratnosti. **Tedy podle těchto cílů by měl zálohový systém dosáhnout v roce 2027 takové hodnoty návratnosti, které dosahujeme již od roku 2022.**

V současné době se v ČR vrací přibližně 50 000 tun PET lahví a zavedením zálohového systému se předpokládá navýšení tohoto množství o přibližně 5 000 tun, tedy o 10 %.

Zavedení zálohového systému má stát obchodníky asi 5,5 miliardy korun za nápojové automaty a další skladovací a organizační náklady s předpokladem, že tyto náklady obchodníci částečně nebo celé

přenesou na zákazníky. Roční náklady na provoz zálohového systému u obchodníků se odhaduje na 1,3 miliardy korun a dalších 700 milionů korun bude stát dotřídění a další nakládání s tímto odpadem.

V ročním vyjádření tedy představují náklady na zálohový systém (bez vstupní investice) částku asi 36 000 korun na tunu sebraného PET materiálu, oproti dnešním asi 5 000 korun na tunu. Jedná se tedy o přibližně 8 x dražší systém při takřka stejném efektu návratnosti.

Tříděný sběr odpadů se bude v Ostravě i nadále rozvíjet. Díky nové lince na třídění smíšeného komunálního odpadu a plastů jsme schopni vytřídít PET lahve a hliník (nejen nápojové plechovky) na úrovni 93 – 95 % návratnosti, a to bez ohledu na zálohový systém. Všechny tyto komodity jsme schopni uplatnit na trhu.

I nadále počítáme, v případě že to odpadová legislativa umožní, se zavedením tříděného sběru papíru, plastů, kovových obalů a nápojového kartonu prostřednictvím jedné nádoby v rodinné zástavbě a tím ještě více navýšit množství využitelného odpadu.

Zavedení zálohového systému bude v praxi znamenat provozování dvou systémů sběru plastového odpadu vedle sebe. Jeden bude zajišťovat zpětný odběr vybraných PET lahví a nápojových plechovek (ne však jiných PET od potravin, např. mléka, džusů a drogerie a jiných hliníkových obalů, např. paštiky, konzervy, kapsičky pro domácí zvířata apod.). A druhý budou zajišťovat obce, kterým budou svázeny ostatní plasty, které jsou na trhu hůře uplatnitelné a obce mnohdy musí za jejich odstranění platit.

Se stoupajícím množstvím odpadu, který nebude možný ukládat na skládky, naráží obce na nedostatečnou kapacitu moderních třídících linek a nedostatek zpracovatelských kapacit, což bude znamenat, že takovým obcím zásadně vzrostou náklady na odstranění odpadů, které budou muset tyto obce přenést na své občany.

Z obecního svozu plastů půjde určitá část odpadů po jeho vytřídění ke zpracovatelskému průmyslu k jeho recyklaci.

Vedle toho ze zálohového systému půjdou PET lahve a nápojové plechovky samostatnou cestou také k dotřídění a skončí ve stejném zpracovatelském průmyslu k recyklaci.

Znamená to tedy, že přibude další doprava, spojená s nárůstem emisí CO₂.

Celkový systém hospodaření s odpady v ČR představuje asi 15 miliard korun a celkově se nakládá s 5 miliony tun komunálních odpadů ročně, což představuje v průměru náklady ve výši 3 000 korun na tunu. Roční provoz zálohového systému představuje asi 2 miliardy korun a celkově se bude nakládat s asi 55 tisíci tunami, což představuje v průměru náklady ve výši 36 000 korun na tunu.

Hodnota materiálu, se kterým se bude v rámci zálohového systému nakládat, se odhaduje na 11 miliard korun.

V porovnání s těmito čísly je investice na zavedení zálohového systému na nakládání s 55 000 tunami materiálu ve výši 5,5 miliardy korun investičně neodůvodnitelná. Místo zavádění duplicitního sběru a svozu PET materiálu má větší opodstatnění vynaložit tuto vstupní investici například do výstavby 16 moderních třídících linek s kapacitou zpracování 300 tisíc tun plastů, kovových obalů a nápojových kartonů, nebo do výstavby energetického zařízení na spalování odpadů s kapacitou 150 tisíc tun.

S největší mírou pravděpodobnosti se dá předpokládat, že zavedení zálohového systému sběru vybraných PET lahví a nápojových plechovek se náklady na jeho provoz přenesou přímo na občany.

Z jedné části formou zdražení současného systému hospodaření s odpady, který nebude pokrytý kompenzacemi ze strany státu, navíc se tato kompenzace bude v letech snižovat.

Z druhé části promítnutím nákladů na provoz zálohového systému do cen potravin.

V odborných kruzích se odhaduje že průměrný dopad zálohového systému na občana a rok může v příštích letech dosáhnout hodnoty až 300 korun.

To vše ruku v ruce s negativním dopadem na životní prostředí, zejména vlivem zvýšené přepravy odpadů ke zpracovatelskému průmyslu.